

Köy muhtarlığının şehir içi yolcu taşıma faaliyetinden dolayı kurumlar vergisinden muaf olup olmadığı ve defter tutma zorunluluğu bulunup bulunmadığı, katma değer vergisi ve gelir vergisi kanunlarına göre uygulamanın ne olduğu ile taşımacılık faaliyetinde

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	B.07.4.DEF.0.77.10.00-KVK/2011-1-14
Tarih	13.08.2012

T.C.

YALOVA VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : B.07.4.DEF.0.77.10.00-KVK/2011-1-14

13/08/2012

Konu : Köy Muhtarlığının Şehiriçi Yolcu Taşıma İşletmesinin Vergi Mükellefiyeti

İlgide kayıtlı dilekçenizde; ... vergi kimlik numarasında kayıtlı bulunan köy muhtarlığınızın şehir içi yolcu taşıma faaliyetine başlayacağı belirtilerek, söz konusu faaliyetinizden dolayı kurumlar vergisinden muaf olup olmadığınız, defter tutma zorunluluğunuzun bulunup bulunmadığı, katma değer vergisi ve gelir vergisi kanunlarına göre uygulamanın ne şekilde olacağı ile taşımacılık faaliyetinde kullanılacak araçların motorlu taşıtlar vergisine tabi olup olmadığı hakkında bilgi istenildiği anlaşılmıştır.

I- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile iktisadi kamu kuruluşları kurumlar vergisi mükellefiyeti kapsamına alınmışlardır. Aynı Kanunun 2 nci maddesinin altıncı fıkrasında da iktisadi kamu kuruluşlarının kazanç amacı gütmemelerinin, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunmasının, tüzel kişiliklerinin olmamasının, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal ve hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olmasının, kar edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde de köyler veya köy birlikleri tarafından köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmen, soğuk hava deposu ve bağlı bulundukları il sınırları içinde faaliyette bulunmaları şartıyla yolcu taşıma işletmeleri kurumlar vergisinden muaf tutulmuşlardır.

Konuya ilişkin açıklamanın yapıldığı 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin (4.11.) bölümünde de yolcu taşıma faaliyetinin il sınırlarını aşması durumunda muafiyetin söz konusu olmadığı, köyler ile bunların birliklerine ait yolcu taşıma işletmelerinin muafiyetten yararlanabilmesi için bağlı oldukları il sınırları içinde faaliyet göstermesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımaya münhasır olması gerektiği belirtilmiştir.

Bu durumda, Muhtarlığınızca yapılan yolcu taşıma faaliyetinin il sınırları içinde gerçekleşmesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımaya münhasır olması ve köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması halinde bu faaliyet dolayısıyla bir iktisadi işletme oluşmayacaktır. Ancak, söz konusu yolcu taşıma faaliyetinin il sınırlarını aşması veya yük ve eşya taşınması halinde köy tüzel kişiliğine bağlı olarak oluşacak iktisadi kamu müessesesi nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

II- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

KDV Kanununun 1/3-g maddesinde genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticarî, sınai, zirai ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV ye tabi olduğu belirtilmektedir.

Bu çerçevede, Muhtarlığınızca yapılan yolcu taşıma işinin il sınırları içinde gerçekleşmesi, taşımanın eşya ve yük dışında sadece yolcu taşımaya münhasır olması halinde, bu faaliyet dolayısıyla bir iktisadi işletme oluşmayacağından, söz konusu işlem KDV ye tabi olmayacaktır.

Öte yandan, yolcu taşıma işinin iktisadi işletme oluşturacak şekilde yapılması halinde, bu işlemin KDV Kanunun 1/3-g maddesine göre KDV ye tabi tutulması gerekmektedir.

III- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunun 61 inci maddesinde ücretin tanımı yapılmış, 23/5 inci maddesinde ise "Köy muhtarları ile köylerin katip, korucu, imam, bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretleri;" gelir vergisinden istisna olduğu belirtilmiştir.

Köy tüzel kişiliği adına kayıtlı ve köy tüzel kişiliği adına yolcu taşıyan araçlarda çalışan şoförlere yapılan ödemelerin gelir vergisinden istisna edilmesi mümkün bulunmadığından, bu ödemelerin Gelir Vergisi Kanununun 61, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca vergilendirilmesi gerekmektedir. Ancak, köy tüzel kişiliği adına kayıtlı olan ve köy hizmetlerinde kullanılan taşıtların şoförlerine, köy bütçesinden ödenen ücretlerin gelir vergisinden istisna edilmesi gerekmektedir.

IV- MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN

197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 3 ve 4 üncü maddelerinde;

"Madde 3- Motorlu Taşıtlar Vergisinin mükellefi; trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığınca tutulan sivil hava vasıtaları sicilinde adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş olan gerçek ve tüzel kişilerdir. "

"Madde 4- Aşağıda yazılı motorlu taşıtlar vergiden müstesnadır.

a) Genel ve özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri ve Türkiye Kızılay Derneği adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar (bu idarelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği olan işletmeler ile özel kanunlarında malları Devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtları hariç) bu vergiye tabi değildir.

(...)

Motorlu taşıtlar vergisi ile ilgili muaflık ve istisna hükümleri, bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir. Bu Kanunda yer almayan istisna ve muaflıklar hükümsüzdür. Ancak, uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır."

hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre, motorlu taşıtlar vergisinin mükellefi ilgili sicilde adına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilenler olmakta, genel ve özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri ve Türkiye Kızılay Derneği adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar motorlu taşıtlar vergisinden istisna olmakta, parantez içi hükmü gereğince de bu dairelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği bulunan işletmeler ile özel kanunlarında malları devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtları vergiye tabi tutulmaktadır.

Buna göre, taşımacılık faaliyetinizden dolayı Muhtarlığınıza bağlı olarak iktisadi işletmenin oluşması ve bu iktisadi işletmenin Muhtarlığınızdaki ayrı bir tüzel kişiliğinin bulunması halinde taşıtın motorlu taşıtlar vergisinden istisna edilmemesi gerekmektedir. Ancak, işletmenin ayrı bir tüzel kişiliği oluşmayıp aracın Muhtarlığınıza ait olması halinde motorlu taşıtlar vergisinden müstesna olacaktır. İktisadi işletme oluşmaması halinde köy tüzel kişiliğine ait olan aracın motorlu taşıtlar vergisinden istisna olacağı tabiidir.

V- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 172 nci maddesinde, iktisadi kamu müesseselerinin defter tutmaya mecbur oldukları; 173 üncü maddesinde kurumlar vergisinden muaf olan iktisadi kamu müesseselerinin defter tutmak mecburiyetinde olmadıkları, ancak bu muafiyetin diğer vergilerden birine tabi olan (KDV gibi) mükelleflerin muaf olmadıkları vergiler için tutacakları defterleri kapsamadığı, 176 ncı maddesinde defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılmış tüccarlardan I nci sınıf tüccarların bilanço esasına göre, II nci sınıf tüccarların ise işletme esasına göre defter tutacakları; 177 nci maddesinde, her türlü ticaret şirketleri ile kurumlar vergisine tabi diğer tüzel kişilerin I nci sınıfa dahil oldukları hüküm altına alındıktan sonra, 182 nci maddede bilanço esasında tutulacak defterler sayılmış, 220 nci maddede ise tasdiğe tabi defterlere ilişkin hükümler yer almıştır.

Mezkur Kanunun 227 nci maddesinin birinci fıkrasında ise; "Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir." hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise aynı Kanunun 229 uncu ve müteakip maddelerinde yer alan belgelerden herhangi biri ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 164 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 3 üncü bölümünde, Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veya bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımlanan Teşebbüs, Teşekkül, Kuruluş, Müessese, Bağlı Ortaklık, İştirak ve İşletmelerin tasdik mecburiyetine tabi olmaksızın Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerine göre Tebliğde sayılan belgeleri düzenleyecekleri, ancak bu kuruluşların kullanacakları belgelerin üzerine "Vergi Usul Kanunu Yönetmelik Hükümlerine Tabi Değildir." ibaresini kaşe ile basacakları veya matbaa baskısı ile belirtecekleri, 206 sıra no.lu Genel Tebliğin A-6 bölümünde ise bu işletmelerden kurumlar vergisinden muaf olanların belgelerine ayrıca "Kurumlar Vergisinden Muaftır" ibaresini de kaşeyle basarak veya matbaa baskısı ile bastırarak kullanmak zorunda oldukları düzenlemesine yer verilmiştir.

Buna göre, Muhtarlığınıza yapılan yolcu taşıma faaliyeti ile ilgili olarak iktisadi işletme oluşmaması durumunda defter tutma ve belge düzenleme mecburiyetiniz bulunmamaktadır. İktisadi işletme oluşması durumunda ise yukarıda yer verilen hükümlere uygun olarak defter tutma ve belge

düzenleme mecburiyetiniz bulunmaktadır.

Diğer taraftan, defter tutmak mecburiyetinin olması hâlinde Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde ifade edilen işletme hesabı esasına göre defter tutabilmeye yönelik izin için Maliye Bakanlığına başvurulması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026